

EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIEHEN KANSLIA

Savonlinnan kaupunki, Rakennus- ja
ympäristölautakunta

Olavinkatu 27
57130 SAVONLINNA

VASTAUS

18.10.2024

EOAK/4145/2023

Viite: 22.6.2023 vireille tullut kantelu

ASIA: ENTISEN KAIVOSTOIMINNAN AIHEUTTAMAN YMPÄRISTÖTUHON KUNNOSTAMISEN VALVONTA

Rakennus- ja ympäristölautakunta pyysi tutkimaan Etelä-Savon ELY-keskuksen menettelyä Laukunkankaan entisen nikkeli-kaivoksen rikastehiekkajätealtaan jatkuvien vuotojen tutkimattomuudesta.

Lautakunnan teettämässä tutkimuksissa kesällä 2021 selvisi, että jätealtaan padot vuotavat ja erittäin hapanta vettä on johdettu ojittamalla laittomaan Särkijärven suuntaan, johon vesiä ei olisi saanut johtaa. Kaivosyhtiöllä oli vesioikeuden lupa johtaa rikastehiekkajätealtaan vesiä vain Sortavalanjärveen ja edelleen Tevanjoen kautta Haukiveteen.

Myös Etelä-Savon ELY-keskuksen ohjaamassa opinnäytetyössä vuonna 2021 sekä Outokumpu Mining Oy:n teettämässä vesinäytetutkimuksissa vuonna 2022 saatiin samanlaisia tuloksia kuin lautakunnan teettämässä tutkimuksissa.

Lautakunnan käsityksen mukaan Etelä-Savon ELY-keskus ei ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin pilaantumisen jatkumisen ehkäisemiseksi ja rikastehiekkajätealtaan vuotojen tukkimiseksi.

Asianne esiteltiin pulaisoikeusasiamies Maija Sakslinille. Hänen pyynnöstään ilmoitan rakennus- ja ympäristölautakunnalle seuraavan.

Etelä-Savon ELY-keskus on antamassaan lausunnossa todennut muun ohella, että Laukunkankaan vanhan kaivoksen haitalliset ympäristövaikutukset ovat tulleet ELY-keskuksen tietoon jo vuonna 2018

tehdyn yleisöilmoituksen myötä. Ilmoituksen seurauksena ELY-keskus on ryhtynyt toimenpiteisiin, ja tehnyt alueella oma-aloitteista näyteenottoa, jota on kuvattu lausunnon osiossa 'Vesistöjen tila alueella'. Tilanne alueella on siis ollut osin ELY-keskuksen tiedossa ja hoidossa jo ennen Savonlinnan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan vuonna 2021 tekemää aloitetta.

Laukunkankaan kaivoksella on edelleen voimassa oleva kaivospiiri, jonka haltija on Outokumpu Mining Oy. Kaivospiirin haltijana yhtiö on ensisijaisesti kaivosalueen kunnostuksesta vastuussa oleva taho.

ELY-keskuksen mukaan kaivospiirin haltija Outokumpu Mining Oy on ottanut vastuun kaivosalueen kunnostamisesta ja siihen liittyvistä tutkimuksista ja selvityksistä. Yhtiö tulee ilmoituksensa mukaan hakemaan ympäristölupaa kunnostustoimenpiteille vuoden 2024 lopulla tai 2025 alussa, kun selvitykset ovat valmiit. ELY-keskuksen käsityksen mukaan ympäristölupahakemus on parhaillaan valmisteilla. Kaivosalueen kunnostaminen vaatii perusteelliset suunnitelmat, eikä tällaisessa tilanteessa olisi ollut tarkoituksenmukaista ryhtyä kunnostustoimiin ennen riittävien selvitysten ja suunnitelmien valmistumista.

ELY-keskus on käsityksensä ilmoittanut, että vesiä suotaa rikastushiekan läjitysalueelta useampaan suuntaan niin, ettei tilanne ole korjattavissa veden kulun estämisellä yhdestä kohdasta tai muulla rajatulla toimenpiteellä. Tämän vuoksi yksittäisten ojien tukkimiseen ei ole ryhdytty tai veloitettu toiminnanharjoittajaa, vaan on katsottu, että alue vaatii sellaisia jo lainmukaisesti suljetun rakenteen laajamittaisia kunnostustoimenpiteitä, jotka edellyttävät lupapäätöksen hakemista toimivaltaiselta lupaviranomaiselta.

ELY-keskus on katsonut, että toiminnanharjoittaja on ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin alueen kunnostustarpeiden selvittämiseksi ja toteuttamiseksi.

Apulaisoikeusasiamies totesi, että asiassa ei ole ollut epäselvyyttä siitä, että haivatut valumavedet, jotka omaavat matalan pH:n ja korkean metallipitoisuuden ovat haitallisia vesieliöstölle. Lautakunnan käsityksen mukaan ELY-keskuksen olisi tullut puuttua laittomiin suuntiin jatkuvien vuotojen tukkimiseksi toimenpitein pilaantumisen jatkumisen ehkäisemiseksi. Apulaisoikeusasiamies totesi, että ELY-keskus on voinut ympäristönsuojelun valvontaviranomaisena käyttää harkintaansa, millaisiin toimiin havaitut rikastehiekkajätealtaan vuodot antavat aiheutta, ovatko toimet vaatineet kiireellisiä toimenpiteitä ja onko asiassa yhtiön esittämät toimet (selvitykset) olleet riittäviä. Lautakunnalla on mahdollisuus tehdä ympäristönsuojelulain 186 §:n mukainen vireillepano, mikäli katsoo asian edellyttävän toiminnanharjoittajalle määräysten antamista.

Kun otetaan huomioon saatu selvitys vesistöjen tilasta sekä ELY-keskuksen mahdollisuus tarvittaessa velvoittaa toiminnanharjoittaja

täyttämään veloitteensa, ei asia anna aiheutta ainakaan tässä vaiheessa enempään.

Asiaa ratkaistessaan apulaisoikeusasiamiehellä oli käytettävissään Etelä-Savon ELY-keskuksen antama lausunto 11.10.2024 ESAELY/505/2021 (liitteenä).

Esittelijäneuvos

Susanna Wähä

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.